

УДК 342.922: 351.863:355.01](477)(043.3)
DOI 10.31392/NPU-nc.series18.2025.47.08

Ханикін Д. В.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У сучасних умовах глобальної нестабільності, політичних протистоянь та військових загроз діяльність центрального банку набуває особливого значення у забезпеченні економічної безпеки держави. Національний банк України (надалі – Центральний банк, регулятор) є основним інституційним учасником її економічно-фінансової системи, який насамперед підтримує стабільність національної валюти, гарантує роботу банківської системи та допомагає у боротьбі з фінансовими кризами. За часів війни держава опинилася в ситуації погіршення стану макроекономічних показників, валютної нестабільності, зростання кредитної залежності та необхідності забезпечення ліквідності фінансово-банківської системи. В таких обставинах адміністративно-правове забезпечення діяльності Центрального банку має важливе значення для забезпечення стабільного розвитку економіки країни. Це стосується і забезпечення незалежності Центрального банку, і узгодження його дій з іншими учасниками економічної безпеки, такими як Міністерство економіки та інші органи. Також важливо використовувати цифрові технології для підвищення ефективності банківського нагляду та управління фінансовими ризиками. Основна ціль дослідження – аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності Центрального банку у період воєнного стану.

Роль Центрального банку набуває особливого значення в умовах воєнного стану, коли зростає вразливість економіко-фінансової системи, посилюються зовнішні та внутрішні загрози, а також ускладняється реалізація економічної політики. Саме діяльність цього державного органу характеризується необхідністю швидкістю реагування на кризові ситуації, запровадженням спеціальних адміністративно-правових механізмів контролю, обмеження валютних операцій, підтримки фінансово-банківської системи та захисту фінансової інфраструктури, що так актуально в умовах воєнного стану. В цьому контексті аналіз аспектів адміністративно-правового забезпечення діяльності Центрального банку як суб'єкта економічної безпеки дозволяє краще зрозуміти особливості функціонування цього органу у надзвичайних умовах.

Ключові слова: Національний банк України, економічна безпека, адміністративно-правове забезпечення, воєнний стан, фінансова стабільність, державне регулювання, платіжний ринок, валютний нагляд.

Частиною 1 статті 2 Закону України «Про Національний банк України» № 679-XIV від 20.05.1999 [1] визначено, що головним банком держави є Центральний банк, який виступає особливим органом держуправління банківської системи. Його юридичний статус, завдання, функції, повноваження та організаційні принципи визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами. Конституційний Суд України у своєму рішенні дійшов висновку від 26.02.2009 №6-рп/2009 по справі № 1-15/2009, у відповіді на конституційне подання Президента України, щодо офіційного пояснення пункту 18 частини 1 статті 85 Конституції України наголосив, Центральний банк є публічно-правовим органом державного управління зі особливим статусом, який незалежний у своїй роботі. А також він є юридичною особою з майном у господарському віданні, об'єктом державної власності та має право укладати певні господарські договори з комерційними банками та державою.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг», з 01.07.2020 Центральний банк взяв на себе роль регулятора на певних ринках небанківських фінансових послуг. У зв'язку з ліквідацією Національної комісії, що здійснювала державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (надалі – Нацкомфінпослуг), Указ Президента України № 1070 від 23.11.2011, що стосувався цієї комісії, втратив чинність. Згідно зі статтями 7, 15, та 56 Закону України «Про Національний банк України», статтями 21, 27, та 28 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [2],

Центральний банк став правонаступником Нацкомфінпослуг. Це зроблено з метою забезпечити виконання згаданих законів та продовжити державне регулювання і нагляд за ринками фінансових послуг.

Передумовами розширення повноважень Центрального банку стало одночасне схвалення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, між Верховною Радою України та Європейським парламентом, що здійснило еволюційний вплив на функції Національного банку України. Зазначені події визначилися посиленням державного регулювання та нагляду в фінансовій сфері, покращили економічні та юридичні способи вирішення проблем із фінансовим моніторингом. Сучасні способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, сприяють розширенню тіньової економіки та акумулюванню нелегальних фінансових ресурсів, які згодом намагаються інтегрувати в офіційний сектор економіки. Чинний закон не передбачає достатнього регулювання цих питань, його необхідно було доповнити та вдосконалити. Так, зокрема, у 2014 році внесено зміни до правил боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом [3], якими додатково посилено повноваження Центрального банку як державного регулятора у сфері нагляду за запобіганням та протидією легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також фінансуванню тероризму, а також фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Зміни стосуються, зокрема, нагляду за небанківськими фінансовими установами-резидентами, які є платіжними організаціями та/або членами/учасниками платіжних систем, щодо надання ними послуг з переказу коштів на підставі відповідних ліцензій.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституційної спроможності Національного банку України» від 18.06.2015 № 541-VIII передбачав, що Центральний банк наділений функцією аналізу стану фінансової системи щодо фінансової стабільності. В той же час у 2017 році його функції були розширені в частині захисту від кібератак та забезпечення безпеки інформації в банківській системі України та в суб'єктах, що здійснюють переказ коштів; створення та ведення списку об'єктів критичної інфраструктури, а також реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури в банківській системі України [4].

Протягом 2018 року до Закону України «Про Національний банк України» були внесені ґрунтовні зміни, що посилили повноваження Центрального банку у сфері організації та контролю валютних операцій у банках та інших фінансових установах, ліцензованих ним на здійснення валютних операцій. Функція здійснення валютного нагляду була замінена на нагляд за банками, а також небанківськими фінансовими установами та операторами поштового зв'язку, які мають ліцензію на здійснення валютних операцій.

У період з 2019 по 2023 роки в рамках масштабної фінансової реформи, спрямованої на створення мегарегулятора фінансового ринку, відбулося значне розширення функцій Центрального банку. Основні закони, які розширили повноваження державного регулятора:

1. Закон України «Про Національний банк України» (у редакції від 20.06.2019 (зі змінами)). Цей закон став основою реформи. Вказаний законодавчий акт проголосив, що Центральний банк є головним регулятором фінансового ринку, надавши йому право регулювати та наглядати за всіма учасниками ринку, крім небанківських установ (які згодом також потрапили під його нагляд).

2. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 21.12.2017 № 1964-VIII (зі змінами) [5]. Цей закон фактично запровадив ідею мегарегулятора, тобто:

- визначив Центральний банк відповідальним за державне регулювання та нагляд у сфері фінансових послуг;

- встановив єдині правила для різних фінансових компаній (страхових, ломбардів, лізингових, фінансових тощо);

- передбачив ведення Державного реєстру фінансових установ та інших реєстрів.

3. Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 № 1591-IX [6]. Цей закон оновив платіжний ринок України та надав Центральному банку нові важливі повноваження щодо:

- регулювання всіх учасників платіжного ринку (банків та небанківських установ);
- визначення правил надання платіжних послуг, включаючи захист прав споживачів;
- впровадження та регулювання нових технологій, зокрема цифрових грошей (е-гривні).

Закон закріпив поняття та принципи випуску цифрової гривні;

- встановлення вимог до використання електронних підписів та хмарних технологій у фінансовій сфері.

4. Закон України «Про бюро кредитних історій» від 23.11.2018 № 2706-VIII (зі змінами) [7]. Завдяки цьому закону Центральний банк наглядає за діяльністю бюро кредитних історій, регулює їх роботу та надає рекомендації.

5. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16.11.2021 № 1882-IX [8]. За цим законом Центральний банк відповідає за захист критичної інфраструктури у банківській сфері та на ринках небанківських фінансових послуг.

6. Закон України «Про валюту та валютні операції» від 21.06.2018 № 2473-VIII (зі змінами) [9]. Хоча закон набрав чинності раніше, у 2019–2023 роках Центральний банк активно впроваджував акти, які реалізували його повноваження щодо:

- створення та управління інформаційними системами для валютного регулювання та контролю;
- встановлення вимог до банків та інших установ щодо ведення відповідних реєстрів.

За 2020–2023 роки Центральний банк набув ознак функціонального органу, який має загальнодержавну колегіальну структуру з пріоритетними функціями забезпечення цінової та фінансової стабільності економіки країни. Багатофункціональність Центрального банку не суперечить його правовій природі; він, як і інші органи влади, у власних формах бере участь у реалізації багатьох функцій держави, як об'єктивних, зумовлених змістом економічної, політичної, інформаційної діяльності, так і інших функцій, як технологічних, владних тощо.

У 2024–2025 роках, під час активного періоду дії воєнного стану, адміністративно-правовий механізм регулювання діяльності Центрального банку суттєво трансформувався в бік подальшої інституціоналізації як одного з основних стовпів у системі економічної безпеки держави. Ця трансформація відбулася в рамках змін до основних нормативно-правових актів, внесення постановою Правління Національного банку України «Про функціонування банківської системи в умовах воєнного стану» від 24.02.2022 № 18 (далі – Постанова № 18), та багатьма постановами, спрямованими на покращення нагляду за платіжним ринком та нагляду за валютними ризиками, спрямованих на підвищення пильності на платіжних ринках та ризики в їхніх наглядових органах. Нові нормативні акти дали можливість Центральному банку забезпечити негайний нагляд за цією діяльністю для всіх пов'язаних сторін нефінансових організацій, одночасно зміцнюючи інституційну спроможність своїх наглядових підрозділів.

Встановлено механізми оцінки фінансового/майнового стану власників істотних часток участі в суб'єктах надання фінансових послуг. Центральний банк отримав право застосовувати заходи впливу за порушення валютного законодавства щодо здійснення валютних операцій без розписок. Відповідне посилення протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму є ключовим елементом економічної безпеки. Постанова Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18» від 16.02.2024 № 22 внесла уточнення щодо особливостей функціонування грошово-кредитного та валютного ринків у період воєнного стану. Зокрема, розширено повноваження Центрального банку щодо моніторингу платоспроможності страхувальників та небанківських фінансових установ, які діяли до 31.12.2023 року. З 01.07.2024 регулятора зобов'язано перевіряти дотримання нормативів капіталу платоспроможності щомісяця, що дозволяє оперативно реагувати на ризики банкрутства в умовах війни. Це посилює адміністративний контроль за фінансовими потоками, запобігає відтоку капіталу та підтримує ліквідність банківської системи.

Для адаптації до воєнних ризиків було прийнято постанову Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України «Про постанови Правління Національного банку України від 06.03.2022 № 39» від 10.04.2024 № 43;

в результаті чого було змінено механізми оцінки фінансового/майнового стану власників істотної участі в надавачах фінансових послуг. Таким чином, регулятора наділено правом застосування заходів впливу за порушення валютного законодавства у частині валютно-обмінних операцій без квитанцій.

У 2025 році відбудеться перехід в бік цифровізації та контролю за платіжними системами, враховуючи збільшення кількості кіберзагроз і необхідність відновлення країни після війни. Основними елементами такого підходу стали зміни в такі нормативно-правові акти Центрального банку:

1. Викладено в новій редакції постанову № 18 (від 06.08.2025), якою оновлено правила тимчасового обмеження валютних операцій, щоб запобігти кризам. Це включає посилення контролю за міжнародними платежами та захист важливої фінансової інфраструктури від атак.

2. Прийнято постанову Правління Національного банку України «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів щодо нагляду на платіжному ринку» № 90 від 30.07.2025, якою наділено регулятора правами у регулюванні платіжного ринку (банки та небанківські фінансові установи). Введено нові правила для захисту прав споживачів і впровадження цифрових технологій, як-то наприклад, е-гривня. Це дозволить краще контролювати ризики, пов'язані з платіжними послугами, зменшити вразливість до кібератак і сприяти економічній безпеці.

3. Викладено в новій редакції постанову Правління Національного банку України «Про особливості здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2025 році» № 149 від 16.12.2024 (від 28.08.2025), якою вдосконалено правила проведення операцій під час воєнного стану, особливо щодо управління валютним ризиком кредитних спілок. З 01.01.2025 діють зміни, які дозволяють Центральному банку здійснювати нагляд за кредитними спілками та карати за порушення.

З 01.01.2025 набрав чинності Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 № 2073-IX, який, зокрема, визначає порядок інформування про відкриття адміністративних проваджень по справах, що розглядаються під час валютного нагляду. Тобто дія цього закону поширюється на правовідносини, що виникають під час здійснення регулятором публічних функцій. Зазначеним законодавчим актом встановлено особливості відкриття проваджень по адміністративним справам, що розглядаються Центральним банком.

За інформацією Асоціації Українських банків, упродовж 2024 року Центральним банком прийнято понад 55 нормативних документів. Нововведення Центрального банку стосувалися, зокрема, таких аспектів його діяльності:

- змін до правил звітності для учасників ринку небанківських фінансових послуг;
- вимог інформування аудитором регулятора про виявлені порушення;
- оновлення списку державних облігацій, якими банки можуть покривати частину обов'язкових резервів;
- визначення особливостей здійснення оцінки стійкості банків у 2025 році;
- оновлення правил страхування сільгосппродукції за підтримки держави;
- внесення змін до положень про безвиїзний нагляд за банками та про управління ризиками в банках і банківських групах. Також змінено положення про екстрену підтримку ліквідності банків від регулятора.

За даними відкритих джерел, було проаналізовано проекти законодавчих актів, що готує Центральний банк в частині великої реформи української фінансової системи з метою ввести цифрові технології, наприклад, цифрову гривню, зробити валютне регулювання простішим та краще контролювати небанківські фінансові організації. Все це пов'язано між собою: податкові пільги допомагають розвиватися цифровій економіці, прощені валютні правила полегшують операції з цифровими активами за кордоном, а допрацьовані правила нагляду роблять систему стабільнішою та зменшують ризики. Нижче наведено короткий огляд кожного закону з урахуванням основних положень, змін та наслідків.

Закон України «Про зміни до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з цифровою гривнею» від 04.12.2024 № 4113-IX направлений на підтримку та розвиток

цифрової економіки, полегшуючи ведення справ завдяки зниженим податкам на операції з цифровою гривнею та доходи від цифрових платформ. Для резидентів «Дія City» діє знижена ставка ПДФО 5% (до кінця наступного року після отримання статусу), навіть якщо кількість працівників менша потрібного (9 осіб). Доходи від цифрових платформ (разом з операціями з е-гривнею) оподатковуються за ставкою 5%, а податок утримують самі платформи. Також, в умовах воєнного стану, пом'якшено правила для контрольованих іноземних компаній (КІК): за звітність за 2022–2025 роки штрафи не стягуються, якщо її подано протягом місяця після закінчення воєнного стану. Законодавчий акт розроблений з метою розвитку цифрової гривні, що робить її більш зручною у використанні, знижуючи податки для ІТ та фінтех-компаній. Планується, що це збільшить інвестиції в цифрові активи, але потребуватиме покращення контролю за звітністю, щоб уникнути махінацій. Цей закон спрощує оподаткування операцій з е-гривнею разом з валютною лібералізацією.

Закон України «Про зміни до деяких законів України щодо спрощення правил обігу валюти» від 21.06.2018 № 2473-VIII (з поправками від 2025 року). Наслідками цих змін повинні бути: зменшує адміністративні бар'єри, привертає інвестиції, полегшує торгівлю. Центральний банк підтверджує, що при покращенні макроекономіки, зростанні ВВП та стабільному курсі він планує повну лібералізацію/скасування обов'язкового продажу валюти, лімітів на репатріацію за покращення макроекономіки. Планує забезпечувати безпроблемний операційний обіг е-гривні в міжнародних транзакціях за рахунок операцій з великими міжнародними валютами та е-цінними паперами.

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 08.10.2024 № 3994-IX покликаний удосконалити заходи нагляду за некредитними фінансовими установами. Рада Центрального банку може створити комітет для контролю за ринками страхування, лізингу, кредитування тощо.

Висновки. Центральний банк за часів дії воєнного стану перетворюється з вузькоспеціалізованого органу на орган, який належний широкими повноваженнями та забезпечує економічну безпеку країни в економічній безпеці країни. Він забезпечує стабільність фінансової системи, використовуючи різні адміністративні інструменти. Адаптація діяльності Центрального банку до європейських стандартів і реалій воєнного часу направлена на посилення, зокрема, контролю за валютними ризиками, боротьбу з відмиванням грошей і захист важливої інфраструктури, допомагаючи банківській системі залишатися ліквідною та зменшуючи її вразливість. Але щоб повністю використати всі можливості регулятора, потрібно краще координувати його дії з іншими органами і знаходити баланс між регулюванням і свободою ринку, щоб не було надмірного адміністративного тиску.

Використана література:

1. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18#n598>.
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#n192>.
5. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 21.12.2017 №1964-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1964-19>.
6. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 №1591-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>.
7. Про бюро кредитних історій : Закон України від 23.11.2018 №2706-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2706-19>.

8. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 №1882-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20>.
9. Про валюту та валютні операції : Закон України від 21.06.2018 №2473-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). Pro Natsionalnyi bank Ukrainy vid 20.05.1999 № 679-XIV [Law of Ukraine “On the National Bank of Ukraine” May 20, 1999 № 679-XIV]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> [in Ukrainian].
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh vid 12.07.2001 № 2664-III [Law of Ukraine “On Financial Services and State Regulation of Financial Services Markets” July 12, 2001 № 2664-III]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> [in Ukrainian].
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Pro zapobihannya ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia vid 14.10.2014 № 1702-VII [Law of Ukraine “On Preventing and Combating the Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism, and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction” October 14, 2014 № 1702-VII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18#n598> [in Ukrainian].
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017). Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy vid 05.10.2017 № 2163-VIII [Law of Ukraine “On the Basic Principles of Ensuring Cybersecurity in Ukraine” October 05, 2017 № 2163-VIII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#n192> [in Ukrainian].
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017). Pro finansovi posluhy ta finansovi kompanii vid 21.12.2017 № 1964-VIII [Law of Ukraine “On Financial Services and Financial Companies” December 21, 2017 № 1964-VIII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1964-19> [in Ukrainian].
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021). Pro platizhni posluhy vid 30.06.2021 № 1591-IX [Law of Ukraine “On Payment Services” June 30, 2021 № 1591-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20> [in Ukrainian].
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018). Pro biuro kredytnykh vid 23.11.2018 № 2706-VIII [Law of Ukraine “On Credit History Bureaus” November 23, 2018 №2706-V]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2706-19> [in Ukrainian].
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021). Pro krytychnu infrastrukturu vid 16.11.2021 № 1882-IX [Law of Ukraine “On Critical Infrastructure” November 16, 2021 №1882-IX]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20> [in Ukrainian].
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018). Pro valiutu ta valiutni operatsii vid 21.06.2018 № 2473-VIII [Law of Ukraine “On Currency and Currency Transactions” June 21, 2018 № 2473-VIII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> [in Ukrainian].

Khanykin D. V. The National Bank of Ukraine as an entity responsible for the economic security of the state: administrative and legal aspects of ensuring security in conditions of martial law

In the current climate of global instability, political confrontation and military threats, the activities of the central bank are of particular importance in ensuring the economic security of the state. The National Bank of Ukraine (hereinafter referred to as the Central Bank or regulator) is the main institutional participant in its economic and financial system, which primarily supports the stability of the national currency, guarantees the functioning of the banking system and assists in combating financial crises. During the war, the state found itself in a situation of deteriorating macroeconomic indicators, currency instability, growing credit dependence and the need to ensure the liquidity of the financial and banking system. In such circumstances, the administrative and legal support of the Central Bank's activities is important for ensuring the stable development of the country's economy. This applies to ensuring the independence of the Central Bank and coordinating its actions with other participants in economic security, such as the Ministry of Economy and other bodies. It is also important to use digital technologies to improve the effectiveness of banking supervision and financial risk management. The main objective of the study

is to analyse the administrative and legal support for the activities of the Central Bank during the period of martial law.

The role of the Central Bank becomes particularly important in a state of martial law, when the economic and financial system becomes more vulnerable, external and internal threats intensify, and the implementation of economic policy becomes more difficult. The activities of this state body are characterised by the need to respond quickly to crisis situations, introduce special administrative and legal control mechanisms, restrict currency transactions, support the financial and banking system, and protect the financial infrastructure, which is so important in a state of martial law. In this context, an analysis of the administrative and legal aspects of the Central Bank's activities as an economic security entity provides a better understanding of the peculiarities of this body's functioning in emergency conditions.

Key words: *National Bank of Ukraine, economic security, administrative and legal support, martial law, financial stability, state regulation, payment market, currency supervision.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 24.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 24.12.2025